

Briuselis, 2014 03 24
COM(2014) 179 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Ateities ekologinės gamybos Europos Sąjungoje veiksmų planas

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Ateities ekologinės gamybos Europos Sąjungoje veiksmų planas

1. ĮŽANGA

Ekologinė gamyba – bendra ūkio valdymo ir maisto produktų gamybos sistema, kurioje suderinama geriausia aplinkos apsaugos praktika, didelė biologinė įvairovė, gamtos išteklių išsaugojimas, aukšti gyvūnų gerovės standartai ir gamybos būdas, atitinkantis tam tikrų vartotojų nusistatymą rinktis produktus, kuriems gaminti naudojamos natūralios medžiagos ir procesai.

Dėl nuolat didėjančios paklausos pastaraisiais metais ekologiškų produktų rinka Europos Sąjungoje labai išaugo: 2011 m. jos vertė buvo 19,7 mlrd. EUR, o augimas siekė 9 %¹. Be to, per pastarąjį dešimtmetį sparčiai augo ekologiškų produktų gamintojų skaičius ir plotas, kuriame vykdoma ekologinė gamyba. Kiekvienais metais Sąjungoje ekologiškai ūkininkauti pradama dar 500 000 hektarų žemės ūkio paskirties žemės. 2000–2012 m. bendras plotas, kuriame ūkininkaujama ekologiškai, vidutiniškai didėjo 6,7 % kasmet ir, kaip apskaičiuota, pasiekė 9,6 mln. ha, t. y. 5,4 % visų naudojamų ES žemės ūkio naudmenų ploto². 2009 m. nustačius ES taisykles, ekologinė akvakultūros produktų gamyba taip pat sparčiai auga.

Šis sektorius apima žemės ūkio ir akvakultūros sektorių gamintojus, tiekėjus, maisto gamintojus ir platintojus, kurie visi laikosi griežtų taisyklių.

Bendras iššūkis, su kuriuo susiduria ekologinio ūkininkavimo sektorius, yra užtikrinti nuolatinį paklausos ir pasiūlos augimą išlaikant vartotojų pasitikėjimą. Ypač svarbu užtikrinti schemos patikimumą ir jos pridėtinę vertę ilgalaikėje perspektyvoje.

Veiksmų plano tikslas – remti sektoriaus augimą, atsižvelgiant į būsimus teisinės sistemos pokyčius, visų pirma, svarstant naujas vidutinės trukmės ir ilgalaikės perspektyvos galimybes, padėsiančias spręsti pasiūlos ir paklausos problemas.

Šiuo veiksmų planu taip pat prisidedama prie strategijos „Europa 2020“³ ir persvarstytos bendros žemės ūkio politikos tikslų įgyvendinimo. Atsižvelgiant į tai, kad aplinkos apsauga yra visa apimantis ekologinės gamybos tikslas, veiksmų planu taip pat padedama siekti iki 2020 m. taikomos Septintosios aplinkosaugos veiksmų programos tikslų⁴.

Veiksmų planas paskatins sudaryti daugiau partnerystės susitarimų ir telktis į įgyvendinančius subjektus, visų pirma valstybes nares ir suinteresuotąsias šalis.

---

¹ FiBL apskaičiavimu.

² Bendras ekologiškai apdirbamų žemės naudmenų plotas (plotas ha, kuriam suteikti ekologinių ūkių sertifikatai arba kuriame buvo pereinama prie ekologinio ūkininkavimo) – bendras plotas, įskaitant kultūromis apsodintą ariamąją žemę, daugiametes ganyklas (ganyklas ir pievas), daugiametes kultūras, sėjomainai naudojamus pūdymus.

³ „2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“, COM(2010) 2020.

⁴ 2013 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1386/2013/ES dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2020 m. „Gyventi gerai pagal mūsų planetos išgales“.

2. PAGRINDINIAI FAKTAI

Siekdama skatinti ir stiprinti ekologinės gamybos sektorių, 2004 m. Komisija priėmė pirmąjį Europos veiksmų planą dėl ekologiškai švarių maisto produktų ir ekologinės žemdirbystės⁵. Dauguma iš 2004 m. plane nurodyto 21 veiksmo įgyvendinti. Visų pirma paminėtinas naujo Europos Sąjungos ekologinės gamybos logotipo (toliau – ES ekologinis logotipas) sukūrimas.

Nuo 2004 m. Taryba persvarstė ekologinio ūkininkavimo teisės aktus (2007 m.), o dabar Komisija priėmė naujo Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 834/2007, pasiūlymą⁶.

Naujuoju ekologinės gamybos Europos Sąjungoje veiksmų planu siekiama spręsti kai kurias problemas, kurios nustatytos, kai persvarstant ES ekologinės gamybos politiką buvo analizuojamas poveikio vertinimas⁷. Analizė buvo grindžiama išsamiais konsultacijomis su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis. 2013 m. sausio–balandžio mėn. vyko konsultacijos internete. Europos piliečiai parodė didelį susidomėjimą šia tema – gauta beveik 45 000 atsakymų.

Per konsultacijas suinteresuotosios šalys siūlė Komisijai parengti naują veiksmų planą. Nuo 2004 m. 15 valstybių narių parengė ekologinio ūkininkavimo žemdirbystės plėtros nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu veiksmų planus⁸.

3. POLITIKOS UŽDAVINIAI. VEIKSMŲ PROGRAMA KONKREČIOSE PRIORITETINĖSE SRITYSE

Šiame veiksmų plane pristatoma Europos Komisijos strategija, skirta ekologiškai gamybai, jos kontrolei ir jos produktų prekybai artimiausią dešimtmetį. Veiksmų planu taip pat siekiama padėti sklandžiau pereiti prie naujos teisinės sistemos, kurią reikia įgyvendinti iki dešimtmečio pabaigos.

Europos ekologinės gamybos ir kontrolės schema buvo sukurta 1991 m. nišinei rinkai, kuriai buvo būdingas mažas vartotojų ir gamintojų skaičius. Iš pastarojo meto pasiūlos ir paklausos raidos matyti, kad Sąjungos ekologiškų maisto produktų ir ekologinio ūkininkavimo schemą dabar pats metas pritaikyti ir patobulinti. Viešųjų konsultacijų rezultatai rodo, kad Europos vartotojų lūkesčiai – aukšti ekologinio ūkininkavimo produktų gamybos ir kontrolės taisyklių standartai.

Pagrindinis uždavinys – plėsti paklausą ir į ją reaguoti nekeliant grėsmės vartotojų pasitikėjimui ekologinio ūkininkavimo principais ir ekologiškų produktų kokybe. Šiuo atžvilgiu taisyklėse per daug išimčių, o kai kurios iš jų, pasikeitus rinkos sąlygoms, yra pasenusios. Visa tai kelia grėsmę ekologiniam ūkininkavimui. Ekologiški maisto produktai ir ekologinis žemės ūkis atitinka su aplinkos apsauga ir maisto kokybe susijusius visuomenės poreikius, visų pirma, kad visoje gamybos grandinėje nebūtų naudojamos sintetinės cheminės

⁵ KOM(2004) 415 galutinis.

⁶ Nuoroda į pasiūlymą.

⁷ Poveikio vertinimo ataskaita paskelbta
http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/cia_2013_en.htm.

⁸ Žr. ES mokslinių tyrimų lėšomis finansuojamą projektą ORGAP, kuris paskelbtas
<http://www.orgap.org/>.

medžiagos ir genetiškai modifikuoti organizmai⁹. Svarstant, kaip reaguoti į paklausos padidėjimą, ypatingą dėmesį reikia skirti sudėtingoms taisyklėms, dėl kurių smulkiems ūkio subjektams sunku pasinaudoti ekologine schema. Be to, derinant ekologines taisykles siekiama nustatyti plataus užmojo ir griežtas taisykles, tuo pat metu atsižvelgiant į gamybos sektoriaus realijas.

Kitas aspektas, kurį reikėtų apsvarstyti, yra stipri paklausa, kuri taip pat didina nesąžiningo elgesio arba kitokių tyčinių pažeidimų riziką. Pažeidimai ne tik kenkia vartotojų interesams ir atneša ekonominių nuostolių, nes iškraipo konkurenciją: jie taip pat gali pakenkti taisyklių besilaikančių ekologinio žemės ūkio subjektų reputacijai.

Tiekiant ekologiškus produktus svarbus vaidmuo tenka importui. Su šiuo aspektu susijusiomis taisyklėmis turi būti užtikrinta ekologiškų produktų prekybos plėtra išvengiant ekologinių principų sušvelninimo arba kontrolės sistemos susilpninimo.

Ekologinė gamyba turi toliau likti novatoriško pobūdžio ir savo taisyklėmis bei metodais daryti poveikį neekologinei gamybai.

Nagrinėdama nurodytąsias problemas Komisija ypatingą dėmesį skyrė galimai sąveikai tarp ES politikos kryptių ir priemonių, konsultuojantis kylančioms naujoms idėjoms, sąsajoms su mokslinių tyrimų iniciatyvomis, poreikiui didinti vartotojų pasitikėjimą bei informuotumą ir prekybai su trečiosiomis šalimis.

Todėl laikotarpio iki 2020 m. veiksmų plane daugiausia dėmesio skiriama trims prioritetinėms sritims. Pirmoji sritis – didinti Europos Sąjungos ekologiškų produktų gamintojų konkurencingumą:

- gerinant informuotumą apie ekologinei gamybai skirtas ES priemones ir sąveiką su jomis;
- šalinant technines ekologinės gamybos spragas (vykdant mokslinius tyrimus, kuriant ir diegiant inovacijas, skleidžiant jų rezultatus);
- išsamiau informuojant apie ekologinės gamybos sektorių, taip pat apie rinką ir prekybą.

Kita prioritetinė sritis – konsoliduoti ir stiprinti vartotojų pasitikėjimą europine ekologiškų maisto produktų ir ekologinio ūkininkavimo schema, taip pat pasitikėjimą importuotų produktų ekologiškumu, ypač su tuo susijusiomis kontrolės priemonėmis.

Trečioji prioritetinė sritis – stiprinti ES ekologinės gamybos schemos išorės dimensiją.

4. EUROPOS EKOLOGINIO SEKTORIAUS PLĖTRA

4.1. Informuotumo apie ES priemones ir jų sąveikos didinimas

Nuo 2014 m. įgyvendinamoje reformuotoje BŽŪP yra numatytos naujos ar persvarstytos paramos priemonės, kurios gali būti taikomos ekologiškų produktų gamintojams.

Visų pirma pagal BŽŪP, taikant tiesioginių išmokų paramos schemą, ekologiniu žemės ūkiu užsiimančios ūkininkai iš esmės laikomi ekologiškai ūkininkaujantisiais (žaliaisiais ūkininkais), nes jie *de facto* turi teisę gauti į ekologiją orientuotą išmoką.

---

⁹ Žr. 2013 m. sausio 15 d. – balandžio 10 d. atliktų viešųjų konsultacijų dėl ES ekologinio žemės ūkio politikos ataskaitą, kuri paskelbta http://ec.europa.eu/agriculture/organic/files/eu-policy/of_public_consultation_final_report_en.pdf.

Be to, naujoje kaimo plėtros sistemoje¹⁰ siūloma nauja konkrečiai ekologiniam ūkininkavimui skirta rėmimo priemonė, kuri padėtų tiek pereiti prie ekologinio ūkininkavimo, tiek jį išlaikyti ir tęsti. Valstybės narės pagal savo kaimo plėtros programas taip pat gali svarstyti galimybę įgyvendinti ir adekvačiai taikyti daug priemonių, kurios svarbios ir ekologiniu žemės ūkiu užsiimantiems ūkininkams ar ūkio subjektams. Tarp tų priemonių yra įvairių maisto grandinės subjektų bendradarbiavimas dėl, be kita ko, naujoviškų produktų, procesų, praktikos ir technologijų plėtros; parama investicijoms į materialųjį turtą, įskaitant negamybines investicijas vien aplinkos apsaugos tikslais, parama žemės ūkio produktų kokybės sistemoms arba ekologiniams ūkiams skirtoms agrarinės aplinkosaugos kovos su klimato kaita priemonėms, kurios nesidubliuoja su ekologinio ūkininkavimo reikalavimais.

Kaimo plėtros programose šiuo metu numatytų rėmimo priemonių naudojimo efektyvumą galima padidinti atsižvelgus į esamos ekologinio ūkininkavimo sektoriaus padėties analizę ir rinkos potencialą konkrečioje valstybėje narėje ar regione¹¹. Tokia analizė turėtų tapti atitinkamų kaimo plėtros priemonių atrankos pagrindu, o ją baigus turi būti tinkamai paskirstyti ištekliai.

Ekologinė gamyba taip pat gali būti propaguojama per temines kaimo plėtros programų paprogrames. Aktualiausia teminė paprogramė turinio ir finansavimo atžvilgiu būtų klimato kaitos švelninimo, prisitaikymo prie jos ir biologinės įvairovės paprogramė. Tačiau ekologiniam ūkininkavimui gali būti aktualios ir kitos teminės paprogramės, tokios kaip smulkių ūkių ir trumpų tiekimo grandinių paprogramės.

Be to, valstybės narių įsipareigojimas mažiausiai 30 % viso Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai išlaidų, skirtų kiekvienai kaimo plėtros programai, numatyti su aplinka ir kova su klimato kaita susijusioms priemonėms, įskaitant ekologinio ūkininkavimo priemonę, gali atlikti labai teigiamą vaidmenį skatinant finansinę paramą ekologiniam ūkininkavimui, taigi ir jo plėtrą bei finansinės paramos jam teikimą.

Bendrosios žuvininkystės politikos (BŽP) dėmesį iš naujo sutelkus į akvakultūros propagavimą, Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF) taip pat teiks paramą ekologiškai akvakultūrai.

Komisija rekomenduoja valstybėms narėms naudotis ekologinio ūkininkavimo rėmimo galimybėmis ir priemonėmis, kurios numatytos naujoje kaimo plėtros teisinėje sistemoje, mėlynojo augimo (jūrų) sektoriaus politikoje ir bendroje žuvininkystės politikoje.

Atsižvelgiant į didelius pastaruosiu metu atliktus BŽŪP pakeitimus, patartina sparčiai didinti ūkininkų ir kaimo subjektų informuotumą apie esamas paramos ekologiniam ūkininkavimui priemones, numatytas atitinkamose teisinėse priemonėse, kurios siūlomos pagal naują BŽŪP ir BŽP (1 ir 2 veiksmai).

Teigiamas ekologinio ūkininkavimo poveikis aplinkai padeda siekti 2020 m. biologinės įvairovės strategijos¹², Žaliosios infrastruktūros komunikato¹³, Dirvožemio teminės strategijos¹⁴ ir aplinkos teisės aktų, kaip antai Paukščių direktyvos¹⁵ ir Buveinių direktyvos¹⁶,

¹⁰ Reglamentas (ES) Nr. 1305/2013.

¹¹ Žr. tyrimą „*Use and Efficiency of Public Support Measures addressing Organic Farming*“ („Viešosios paramos ekologiniam ūkininkavimui priemonių, naudojimas ir efektyvumas“), 2011 m. lapkričio mėn., paskelbta http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/organic-farming-support_en.htm.

¹² „Biologinė įvairovė – mūsų gyvybės draudimas ir gamtinis turtas. ES biologinės įvairovės strategija iki 2020 m.“, KOM(2011) 244 galutinis.

¹³ „Žalioji infrastruktūra. Europos gamtinio kapitalo puoselėjimas“, SWD (2013) 155 *final*.

¹⁴ „Dirvožemio apsaugos teminė strategija“, COM(2006)231 *final*.

Nitratų direktyvos¹⁷, Vandens pagrindų direktyvos¹⁸, Teršalų išmetimo nacionalinių ribų direktyvos¹⁹ tikslų.

1 veiksmas. 2014 m. Komisija paskelbs ekologiniu žemės ūkiu besiverčiantiems ūkininkams, perdirbėjams ir mažmenininkams skirtą informacinį dokumentą, kuriame bus pateiktos ekologinės gamybos, perdirbimo ir prekybos taisyklės, įskaitant perėjimo prie ekologinio ūkininkavimo taisykles ir BŽŪP paramos priemonių įgyvendinimo taisykles.

2 veiksmas. Į būsimą kvietimą teikti paraiškas dėl paramos informacinėms priemonėms, skirtoms ūkininkams bei gamintojams ir susijusioms su bendra žemės ūkio politika (BŽŪP), Komisija kaip atskirą temą įtrauks ekologinį ūkininkavimą. Teikdama rekomendacijas dėl EJRŽF finansavimo, ji pabrėš ir su ekologine akvakultūra susijusias galimybes.

4.2. Informuotumo apie ES ekologinę schemą, įskaitant ES ekologinį logotipą, užtikrinimas

Informavimo apie ekologiškus produktus ir jų propagavimo veiksmai gali atlikti svarbų vaidmenį atveriant ekologiškų produktų gamintojams daugiau rinkos galimybių. Šiuo požiūriu europinėje informavimo apie žemės ūkio produktus ir jų propagavimo vidaus rinkoje ir trečiojoje šalyse politikoje numatyta ūkio subjektams finansuoti kampanijas, kuriomis siekiama didinti vartotojų informuotumą apie pagrindines ekologinės gamybos schemas ypatybes, konkrečius produktus, pagamintus pagal ES ekologinės gamybos taisykles, ES kontrolės sistemą ir ES ekologinį logotipą (3 veiksmas).

Vartotojams ES ekologinis logotipas ant maisto produktų etikečių yra pagrindinė ekologiškų produktų nustatymo priemonė. Nuo 2012 m. ant visų ES pagamintų fasuotų ekologiškų maisto produktų privaloma naudoti 2010 m. sukurtą ES logotipą. 2013 m. lapkričio mėn. vidutiniškai 25 % respondentų 28 valstybėse narėse nurodė pažįstantys ES ekologinį logotipą²⁰. Atrodo, kad informacija apie ekologinę gamybą tinkamai pasiekia vartotojus apskritai (ne vien per logotipą): 69 % ES vartotojų nurodė, kad jie yra matę logotipą arba teiginį, reiškiantį, kad maisto produktas yra pagamintas ekologiniu būdu²¹. Vartotojų žinių apie ES ekologinį logotipą ir pasitikėjimo ekologiškais produktais stebėseną galėtų suteikti patikimos informacijos siekiant geriau nustatyti konkrečias tobulintinas sritis, susijusias su informavimu ir propagavimu ES ir trečiųjų šalių rinkose (4 veiksmas).

Jei vidutinės trukmės ar ilguoju laikotarpiu vartotojų informuotumas apie ES ekologinį logotipą ES arba valstybėje narėje nedidės arba jei galima manyti, kad vartotojų pasitikėjimas ekologine schema susvyravo, Komisija galėtų, atsižvelgdama į naują informavimo apie Europos žemės ūkio produktus ir jų propagavimo politiką²², apsvarstyti galimybę teikti

¹⁵ Direktyva 2009/147/EB.

¹⁶ Direktyva 43/92/EEB.

¹⁷ Direktyva 91/676/EEB.

¹⁸ Direktyva 2000/60/EB.

¹⁹ Direktyva 2001/81/EB.

²⁰ 2013 m. lapkričio mėn. atlikta speciali „Eurobarometro“ apklausa Nr. 410 *Wave EB80.2 - TNS Opinion & Social*.

²¹ Vartotojų rinkos tyrimas dėl Europos Sąjungos vartotojams skirtų savanoriškų maisto produktų ženklinimo schemų (2014 m. sausio mėn.), paskelbtas [nuoroda bus pateikta].

²² Pagal Komisijos pasiūlymą COM(2013 812 *final*, paskelbtą <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0812:FIN:LT:PDF>.

daugiau informacijos apie ES ekologinės gamybos schemą ir ekologinį logotipą vykdant ES finansuojamą kampaniją. Taip pat galima manyti, kad informavimo ar propagavimo kampanijomis didinamas vartotojų informuotumas ir žinios apie ES ekologinį logotipą ir (arba) pagrindines ES ekologinės gamybos schemas ypatybes vienoje ar keliose ES nepriklausančiose šalyse. Šios kampanijos galėtų būti vykdomos pagal abipusiai sutartą tvarką arba dvišalius susitarimus, kuriuos pasirašė ES (t. y. susitarimus su JAV ir Šveicarija), arba kaip iniciatyvos, kuriomis kai kuriose trečiojoje šalyse siekiama apsaugoti ES ekologinį logotipą.

Į jaunos vartotojus ir vaikus orientuota informacija taip pat gali būti svarbi priemonė siekiant didinti informuotumą ir pasitikėjimą ekologinės gamybos schema. Šiuo atžvilgiu nacionalinės iniciatyvos pagal vaisių ir daržovių vartojimo mokyklose skatinimo ir pieno tiekimo mokykloms programas sudaro sąlygas remti mokyklose vykdomą informavimo apie ekologinio gamybos būdo ypatumus veiklą, pasinaudojant šviečiamuoju schemas aspektu. Persvarstytose mokykloms skirtose BŽŪP schemose numatyta galimybė stiprinti ryšį su ekologine gamyba skatinant įsigyti ekologiškų produktų ir integruoti su ekologija susijusias temas į pagalbines švietimo priemones.²³

Ekologinė gamyba yra vienas iš svarbių viešosioms institucijoms Europoje rekomenduojamų savanoriškų ES žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijų, nuo 2008 m. taikomų perkant maisto produktus ir maitinimo paslaugas ir nustatomų kaip minimalus maisto produktų, kurie turi būti pagaminti ekologišku būdu, nuošimtis. Vykdydamos viešuosius pirkimus, susijusius su maisto produktais ir maitinimo paslaugomis, valstybės narės ir perkančiosios viešosios organizacijos turi galimybių labiau naudoti ekologinio ūkininkavimo reikalavimus. Komisija parengs specialią informacinę medžiagą, kuri padės viešosioms institucijoms geriau susipažinti su galimybėmis įtraukti daugiau tvarumo aspektų, įskaitant ekologinės gamybos kriterijus, į maisto produktų ir maitinimo paslaugų pirkimo sutartis (5 veiksmas).

3 veiksmas. Komisija toliau didins informuotumą apie galimybes, kurios teikiamos reglamentu dėl informavimo apie žemės ūkio produktus ir jų propagavimo veiklos vidaus rinkoje ir trečiojoje šalyse, ypač apie propagavimo politikos tikslus ir taikytinas taisykles bei tvarką, pristatydamą priemonę ekologinės žemdirbystės sektoriui, valstybėms narėms (Nuolatiniam ekologinio ūkininkavimo komitetui), suinteresuotosioms šalims (Ekologinio ūkininkavimo patariamajai grupei) ar specializuotuose ekologinio ūkininkavimo renginiuose, pavyzdžiui, *BioFach*.

4 veiksmas. Komisija atliks:

- periodines vartotojų informuotumo apie ES ekologinį logotipą apžvalgas;
- atskirą vartotojų informuotumo apie ES ekologinio ūkininkavimo schemą, pasitikėjimo ja ir jos supratimo apžvalgą.

5 veiksmas. Iki 2015 m. pabaigos Komisija persvarstys savo nustatytus žaliojo viešųjų pirkimų kriterijus maisto produktams ir viešojo maitinimo paslaugoms ir parengs specialią informacinę medžiagą su pavyzdžiais, kaip naudoti ekologinio ūkininkavimo reikalavimus vykdant viešuosius pirkimus.

²³ Komisijos pasiūlymas COM(2014) 32 *final*, 2014 1 30, 2014/0014 (COD).

4.3. Su ekologijos taisyklėmis susijusių problemų sprendimas moksliniais tyrimais ir inovacijomis

4.3.1. Taikymo sritis

Ekologinė gamyba tapo labai specializuota žemės ūkio sistema, kuriai būtina specialus profesinis išsilavinimas, žinios ir technologijos. Esama nemažai problemų, susijusių su augalinių ir gyvūninių produktų gamyba ekologiškai valdomose sistemose, pavyzdžiui, kylančių dėl ribotos galimybės gauti kai kurias ekologiškas žaliavas. Didžiausi suvaržymai susiję su gyvūnų mityba, konkrečiai – su baltymų ir mikroelementų tiekimu ir galimybe gauti ekologiškų sėklų. Tas kliūtis reikėtų svarstyti ir įveikti, visų pirma galbūt siekiant laipsniškai panaikinti tam tikras galiojančias taisyklių išimtis ir nuo tų taisyklių nukrypti leidžiančias nuostatas.

Komisija siūlo daugiau dėmesio skirti ne tik šiems iššūkiams, bet ir konkrečioms sektoriaus plėtros klausimams, tokiems kaip a) novatoriški kovos su kenkėjais, ligomis ir piktžolėmis valdymo metodai; b) alternatyva vario junginių produktams ekologiškai apsaugant augalus; c) energijos suvartojimo šiltnamiams sumažinimas; d) geresnis dirvožemio derlingumas; e) geresnis energijos naudojimas; f) ekologinio ūkininkavimo ir neekologinio žemės ūkio bendrabūvis; g) su ekologišku maisto perdirbimu suderinamos sudedamosios dalys ir technologijos. Žemės ūkio tyrimų nuolatinio komiteto (SCAR) trečiojoje prognozavimo ataskaitoje²⁴ taip pat nurodomos aktualios atitinkamos mokslinių tyrimų sritys.

Galimybės gauti ekologiškų baltymingų pašarų nagrinėtos keliuose ES finansuojamuose mokslinių tyrimų projektuose, skirtuose ekologiniam ir mažų sąnaudų žemės ūkiui²⁵. Vis dėlto baltymingų augalų moksliniai tyrimai, palyginti su kitų gamybos sektorių, ir toliau yra riboti, o tai reiškia, kad baltymingų augalų derliai per pastaruosius dešimtmečius sumenko. Naujos investicijos į baltymingų augalų auginimo mokslinius tyrimus galėtų padėti vėl sumažinti atotrūkį, ir dėl to derliaus stabilumas ir produkto kokybė (baltymų kiekis, virškinamumas ir kt.) padidėtų taip, kad baltymingi augalai ūkininkams ir visai tiekimo grandinei taptų pelningesni.

Jei moksliniai tyrimai orientuojami į didesnę tvarumą, tausesnį išteklių naudojimą, įskaitant vandens ir dirvožemio apsaugą, į biologinę įvairovę ir prisitaikymą prie klimato kaitos ir jos švelninimą, jie taip pat gali padėti pagerinti gyvūnų mitybą ir pašarų vartojimo efektyvumą, ekologinių produktų gamybai svarbią veislininkystę ir gyvulininkystę.

Ekologiškų produktų gamintojams kyla ekonomiškai ir techniškai keblus uždavinys – gauti ekologiškų sėklų, veislinių gyvulių, žuvų jauniklių ir dvigeldžių moliuskų kiaušinių. Nors galimybė gauti ekologiškų sėklų atrodo šiek tiek pagerėjusi, dažnai naudojamos išimtimis, leidžiančiomis naudoti įprastas neapdorotas sėklas. Svarbu labiau informuoti gamintojus apie galimybes gauti ekologiškų sėklų visoje ES sukuriant Europos lygmens sėklų duomenų bazę.

Komisija rekomenduoja atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams sukurti Europos lygmens duomenų apie galimybę gauti ekologiškų sėklų bazę. Komisija ragina suinteresuotuosius subjektus, visų pirma tuos, kurie dalyvauja Akvakultūros patariamiosios tarybos veikloje, apsvaistyti panašias iniciatyvas, susijusias su galimybe gauti ekologiškų žuvų jauniklių ir dvigeldžių moliuskų ekologiškų kiaušinių.

Kad šis modelis būtų visapusiškas, reikia griežtai apriboti galimybę nukrypti nuo principo privalomai naudoti ekologiškas sėklas. Taip pat būtina plėsti veisimo technologijų mokslinius

²⁴ http://ec.europa.eu/research/agriculture/scar/pdf/scar_feg3_final_report_01_02_2011.pdf.

²⁵ Visų pirma LEGUME-FUTURES, MicroFIX ir INTERCROP.

tyrimus, svarstant ir galimybes naudoti vietines populiacijas ir pusiau prijaukintų rūšių gyvūnus ekologiškai sėklai išgauti, kartu užtikrinant, kad tos technologijos būtų suderinamos su ekologinio ūkininkavimo principais ir tikslais. Ekologinės akvakultūros gamintojai nurodo, kad ekologiškų jaunikių ir dvigeldžių moliuskų kiaušinių trūkumas tebestabdo šio sektoriaus augimą.

4.3.2. Priemonės

ES mokslinių tyrimų ir inovacijų bendroji programa „Horizontas 2020“ gali padėti rasti sprendimų ir priemonių toliau gerinti mokslinių tyrimų rezultatų poveikį ir įsisavinimą. Programoje „Horizontas 2020“ numatyta įvairių mechanizmų, skirtų skatinti moksliniams tyrimams ir inovacijoms, demonstravimo, koordinavimo, tinklų kūrimo ir mokymo veiklai, taip pat infrastruktūrai bei inovacijoms remti, pavyzdžiui, mažosiose ir vidutinėse įmonėse.

Ekologinio ūkininkavimo sektoriaus dalyvavimas Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystėje (EIP) bus labai svarbus veiksnys skatinant inovacijas ir gerinant mokslininkų, ūkininkų, ūkių konsultantų ir sektorių atstovų bendradarbiavimą regioniniu, nacionaliniu ir Europos lygmenimis.

Norint reaguoti į ateities iššūkius, ūkininkams reikia būti aktyvesniems, kad būtų tiksliau nustatyti mokslinių tyrimų ir inovacijų poreikiai (6 veiksmas). Pagal Europos inovacijų partnerystę galima naudoti keletą būdų, siekiant ištirti konkrečius ekologiniam ūkininkavimui aktualius klausimus. Visais atvejais reikalingas aktyvus ūkininkų dalyvavimas. Nustatydamos inovacijų prioritetus kaimo plėtros programose, valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę, *inter alia*, panaikinti nukrypti leidžiančias nuostatas. Apibrėždamos tuos prioritetus, valstybės narės gali didinti ūkininkų ir mokslininkų informuotumą ir taip sudaryti palankias sąlygas kurti su šiomis temomis susijusias veiklos grupes. 2000–2012 m. ekologinės gamybos sektoriaus mokslinių tyrimų ir inovacijų pajėgumus sustiprino 49 ES finansuoti mokslinių tyrimų projektai, susiję su mažomis sąnaudomis ir ekologine žemdirbyste²⁶. Labiau stengiantis praktiškai pritaikyti vykdant mokslinius tyrimus įgytas žinias, visų pirma apie gamybos metodus, išaugtų mokslinių tyrimų rezultatų veiksmingumas ir pagerėtų sektoriaus veiklos rezultatai. Norint patikrinti galimus sprendimus ir pritaikyti juos praktiškai, reikėtų konkrečiomis priemonėmis skatinti panaudoti jau sukauptas žinias, įgytas vykdant mokslinius tyrimus ir praktinę veiklą.

Ekologiškų maisto produktų ir ekologinio ūkininkavimo mokslinių tyrimų technologijų platformai (*TP Organics*) galėtų tekti svarbus vaidmuo, pavyzdžiui, prisidedant prie strateginės mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkės formavimo.

Esama galimybių toliau tobulinti ekologinės gamybos sektoriaus mokslinių tyrimų finansavimo veiklos koordinavimą visoje Europos Sąjungoje. „Horizonte 2020“ numatyta skirti paramą nacionalinių finansavimo įstaigų tinklams, kad jos galėtų rengti bendrus kvietimus teikti paraiškas. Bus aktyviai skatinama labiau naudotis ERA-NET ir (arba) bendro programavimo priemonių galimybėmis, taip skatinant jau vykdomą bendradarbiavimą, pavyzdžiui, *ERA-Net core-organic plus*.

Įgyvendinant programą „Horizontas 2020“, darbo programose reikės atsižvelgti į šiuos iššūkius ir įgytą patirtį: kaip ūkininkai nustato mokslinių tyrimų poreikius, kaip keičiamasi mokslinių tyrimų rezultatais, įskaitant iš kitų gamybos sektorių, kaip toliau koordinuotina Europos mokslinių tyrimų veikla (7 veiksmas).

²⁶ http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/agriculture/news-events/news/20120903_en.htm.

6 veiksmas. 2015 m. Komisija surengs konferenciją, siekdama nustatyti gamintojams rūpimus mokslinių tyrimų ir inovacijų prioritetus, susijusius su problemomis, kurios gali kilti dėl būsimų ekologinės gamybos taisyklių.

7 veiksmas. Įgyvendindama skirtingus programos „Horizontas 2020“ elementus, Komisija atsižvelgs į:

- poreikį intensyviau keistis mokslinių tyrimų rezultatais ir įsisavinti juos konkrečiomis priemonėmis, tokiomis kaip mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmi, teminiai tinklai ir kitų rūšių bendradarbiavimo ir paramos veiksmi, kuriais siekiama kitiems gamybos sektoriams skirtų mokslinių tyrimų rezultatų ir tradicinio bei ekologinio žemės ūkio mokslinių tyrimų sąveikos;
- remti ERA-NET ar kitų tipų priemones, kad ES mokslinių tyrimų finansavimo įstaigos galėtų geriau tarpusavyje koordinuoti mokslinius tyrimus, siekdamos skelbti bendrus kvietimus teikti mokslinių tyrimų paraiškas.

4.4. Stebėseną ir vertinimą

Norint formuoti, stebėti ir vertinti, kaip įgyvendinama Sąjungos ekologinės gamybos politika, būtina turėti statistinių duomenų, ypač susijusių su žiniomis apie gamybos sektorių, kainas visoje ekologiškų maisto produktų tiekimo grandinėje, prekybą, vartotojų polinkius ir specifinius prekybos kanalus. Europos Komisija finansuoja mokslinių tyrimų projektą „Duomenų tinklas, kuriuo siekiama geresnės informacijos apie ES ekologiškų produktų rinką. Ekologiškų produktų duomenų tinklas“, kuriuo siekiama padidinti Europos ekologiškų maisto produktų rinkos skaidrumą padidinant rinkos tyrimų apie sektorių prieinamumą²⁷. Toliau dedant pastangas rinkti, analizuoti ir skleisti turimus duomenis padidės skaidrumas ir pasitikėjimas ekologinės gamybos sektoriumi.

Norint geriau įvertinti ES teisės aktų įgyvendinimo veiksmingumą ir efektyvumą, taip pat reikia gerinti žinias apie tai, kaip pridėtinė vertė pasiskirsto visoje grandinėje ir kiek ji atneša naudos žemės ūkio gamintojams (9 veiksmas). Kitas svarbus su naujosios BŽŪP įgyvendinimu susijęs elementas – ekologinės gamybos sektoriaus patrauklumas smulkiems ūkiams ir labai mažoms įmonėms, ypač turint omenyje išitraukimo į ekologinės gamybos schemą kliūtis ir tos schemos patrauklumą.

2020 m. bus peržiūrėta veiksmų plano įgyvendinimo pažanga.

8 veiksmas. Komisija skelbs reguliarias ataskaitas apie ekologinę gamybą ES, visų pirma, su informacija apie plotus, ekologinėje gamyboje dalyvaujančius ūkius ir pagrindinius gamybos sektorius.

9 veiksmas. Komisija:

- analizuos pridėtinės vertės pasiskirstymą visoje maisto produktų tiekimo grandinėje;
- aiškinsis, kas kliudo prisijungti prie ekologinės gamybos sektoriaus, atlikdama ekologinės schemos patrauklumo, visų pirma smulkiems ūkiams ir MVĮ maisto gamybos sektoriuje, tyrimą.

²⁷ Pirmieji rezultatai rodo, kad reikia toliau derinti duomenų rinkimo metodiką.

5. VARTOTOJŲ PASITIKĖJIMO ES EKOLOGINĖS GAMYBOS SCHEMA UŽTIKRINIMAS

Pavojus prarasti vartotojų pasitikėjimą yra vienas iš pagrindinių ekologinės gamybos sektoriaus iššūkių.

Pagal naująją akreditavimo ir rinkos priežiūros Europos Sąjungoje sistemą²⁸ akreditavimas tapo viena pagrindinių priemonių įrodant atitikties vertinimo įstaigų, tokių kaip kontrolės įstaigos ekologinės gamybos sektoriuje, techninę kompetenciją. Akreditavimą ES šiuo metu atlieka viena nacionalinė akreditavimo įstaiga, kuri pavaldi valdžios institucijai.

Europos bendradarbiavimo akreditavimo srityje organizacija įsteigė darbo grupę, kuri kaip tik svarstyti klausimus, susijusius su kontrolės įstaigų, vykdančių veiklą ekologinės gamybos sektoriuje, akreditavimu. Jos darbo, atlikto glaudžiai bendradarbiaujant su Komisija, rezultatas – priimtas šioje srityje veiklą vykdančioms nacionalinėms akreditavimo įstaigoms privalomas dokumentas, taikomas nuo 2014 m. sausio mėn.²⁹

Be to, 2012–2013 m. Komisija per Maisto ir veterinarijos tarnybą atliko 10 ekologinės kontrolės sistemos auditų valstybėse narėse ir 4 tokius auditus trečiosiose šalyse. Atsižvelgiant į Maisto ir veterinarijos tarnybos pateiktas išvadas, atrodo, kad reikalingas tolesnis koordinavimas ir bendradarbiavimas tarp kompetentingų institucijų ir nacionalinių akreditavimo įstaigų (10 veiksmas) siekiant veiksmingiau ir efektyviau prižiūrėti kontrolės įstaigas ES.

Kalbant apie importą, taip pat atrodo būtina palengvinti ekologiškų prekių importo sertifikatų perdavimą ir apie jų naudojimą išsamiau informuoti ūkio subjektus ir valstybių narių muitines, visų pirma per TARIC³⁰, internetinį Bendrijų integruotąjį tarifą (11 veiksmas).

Taip pat būtina sumažinti ir supaprastinti administracinę naštą ir padidinti ekologiškų prekių atsekamumą naudojantis elektroninio sertifikavimo sistema (12 veiksmas).

Nesąžiningas elgesys ir tyčiniai pažeidimai yra vieni pagrindinių veiksnių, kurie gali turėti įtakos vartotojų pasitikėjimui. ES rems valstybių narių ir kitų maisto grandinės subjektų pastangas nustatyti veiksmus, kuriais galima užkirsti kelią tiems pažeidimams ir spręsti jų problemą (13 veiksmas).

---

²⁸ Reglamentas (ES) Nr. 765/2008.

²⁹ EN 45011 ir ISO/EC 17021 taikymo gairės sertifikuojant pagal standartą EN ISO 3834 (paskelbta 2013 m. liepos 3 d.), <http://www.european-accreditation.org/publication/ea-6-02-m>.

³⁰ http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en

10 veiksmas. Komisija ragins valstybes nares ieškoti akreditavimo įstaigų ir kompetentingų institucijų sąveikos ir siekti supaprastinti jų veiklą.

2016 m. Komisija nustatys tolesnes gaires. Prireikus Komisija palaikys ryšius su akreditavimo įstaigomis, atsakingomis už kontrolės įstaigų trečiosiose šalyse priežiūrą.

11 veiksmas. Komisija pasiūlys TARIC komitetui integruoti ekologinės gamybos teisinius reikalavimus į TARIC duomenų bazę.

12 veiksmas. Komisija sukurs:

– **Elektroninio sertifikavimo importo reikmėms** sistemą, kaip modulį, integruotą į TRACES sistemą (būsimąją Oficialios kontrolės informacijos valdymo sistemą (angl. IMSOC)) iki 2015 m.

– **elektroninio sertifikavimo vidaus rinkos reikmėms metoda**, kurį būtų galima įtraukti į būsimąją Oficialios kontrolės informacijos valdymo sistemą.

13 veiksmas: Komisija padės valstybėms narėms suformuoti ir įgyvendinti su ekologija susijusio sukčiavimo prevencijos politiką šiais būdais:

– surengdama tikslinį (-ius) seminarą (-us), kad būtų dalijamasi įgyta patirtimi ir gerąja praktika bei

– parengdama žinynus ir (arba) atvejų sąvadus.

6. ES EKOLOGINĖS GAMYBOS IŠORĖS DIMENSIJOS STIPRINIMAS

Prekiaujant maisto produktais, ypač aukštos kokybės produktais, ES tenka svarbus vaidmuo. ES yra didžiausia pasaulyje prekiautoja žemės ūkio produktais: jos importo ir eksporto vertė kartu sudėjus per metus siekia 196 mlrd. EUR (2010–2012 m. vidutiniai dydžiai). ES eksporto stiprybė – vartoti paruošti galutiniai produktai, tiek perdirbti, tiek neperdirbti. Šioje srityje ES grynasis prekybos balansas siekė 6,7 mlrd. EUR (2010–2012 m. vidutiniai dydžiai). Tai vynai, spiritiniai gėrimai, sūriai ir perdirbta mėsa, kurių pridėtinė vertė grandinėje yra didelė.

ES gamintojai gaus naudos, jei bus užtikrinta, kad ES ekologiškų produktų gamintojai sektų Europos maisto pramonės tendenciją visapusiškai pasinaudoti stipriausiomis pusėmis.

ES ekologinės gamybos sistemai reikia, kad ne tik padidėtų prekybos apimtys, bet ir kad importuoti produktai atitiktų griežtas ES ekologiškų maisto produktų ir ekologinio ūkininkavimo apibrėžtis. Be to, didėja būtinybė vartotojų labai užtikrinti su ekologiniu ženkliniu ir logotipo naudojimu susijusios kontrolės sistemos trečiosiose šalyse patikimumą.

Besivystančios šalys yra svarbios ES importuojamų ekologiškų produktų kilmės šalys. Ypatingas dėmesys turi būti kreipiamas į naujų kontrolės ir gamybos taisyklių įgyvendinimo poveikį siekiant užtikrinti sklandų prekybos su besivystančiomis šalimis tęstinumą (14 veiksmas).

Kai kuriuose lygiavertiškumo susitarimuose, kuriuos ES sudarė su kitų pagrindinių pasaulio ekologinės gamybos rinkų dalyviais, ES gamintojams numatytos abipusiškai vienodos sąlygos, tačiau susitarimų taikymo sritis šiek tiek skiriasi. Ekologinės gamybos reguliavimas ir bendradarbiavimas dėl standartų numatytas tik ES ir Jungtinių Valstijų susitarime. Siekdama, kad toks reguliavimas ir bendradarbiavimas dėl standartų taptų susitarimų su kitų pirmaujančių ekologiškų produktų rinkų dalyviais dalimi, Komisija stengsis labiau suvienodinti šių rinkų ekologinės gamybos standartus. Atsižvelgdama į tai, Komisija svarstys galimybę sudaryti daugiašalį pagrindinių ekologinės gamybos rinkų dalyvių susitarimą (15 veiksmas). Toks daugiašalis susitarimas, palaikomas bendradarbiavimu reguliavimo srityje,

galėtų paskatinti priežiūros ir kontrolės sistemos sąveiką ir taip sudarytų palankesnes sąlygas į eksportą orientuotai ekologiškai gamybai tiek pagrindinėse ekologinių gamintojų šalyse, tiek besivystančiose šalyse.

Nors apie ekologiškų produktų prekybos srautų mastą ir vertę išsamios informacijos nėra, svarbu gerinti žinias apie šį verslą, pavyzdžiui, nustatyti esamas ir potencialias rinkas ES produktams ir nukreipti išorės veiksmus į pagrindinius ES prekybos partnerius (16 veiksmas).

Maisto kodekse (*Codex Alimentarius*), kurį sudarė FAO ir Pasaulio sveikatos organizacija, 185 valstybės narės ir 1 organizacija narė (ES), nustatyti standartai, kurie tarptautinėje prekyboje, įskaitant prekybą ekologiškais produktais, naudojami kaip nuoroda. Pasaulinei prekybai plečiantis ir augant rizikai dėl nacionalinių standartų skirtumų, ypač besiformuojančiose sektoriuose, atrodo būtina tęsti Kodekso standartų atnaujinimo ir papildymo darbą (17 veiksmas).

ES ekologinio logotipo apsauga užtikrinama įregistruojant jį kaip kolektyvinį prekės ženklą Europos vidaus rinkos derinimo tarnyboje (OHIM) ir keliose kaimyninėse šalyse, pavyzdžiui, Šveicarijoje ir Norvegijoje. Siekiant užtikrinti, kad ES ekologiniu logotipu nebūtų piktnaudžiaujama trečiosiose šalyse, prekės ženklą reikėtų registruoti toliau, atsižvelgiant į rinkos potencialą ir piktnaudžiavimo ES ekologiniu logotipu riziką (18 veiksmas).

14 veiksmas. Komisija toliau remis prekybos partnerius besivystančiose šalyse ir bendradarbiaus su jais pagal ES vystymosi politiką, atsižvelgs į konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais ir į ES importuojančių besivystančių šalių atstovais, siekdama užtikrinti, kad prekyba vyktų pagal ES teisės aktus.

15 veiksmas. Komisija svarstys galimybę labiau suvienodinti standartus su didžiausiais ekologinę gamybą vykdančiais partneriais ir išnagrinės daugiašalio susitarimo galimybę.

16 veiksmas. Komisija varstys įvairias galimybes rinkti ir analizuoti statistinius duomenis apie prekybos su trečiosiomis šalimis apimtį ir vertę, siekdama pagerinti žinias apie potencialias ES ekologinės gamybos sektoriaus rinkas. Ypatingas dėmesys bus skirtas besivystančioms šalims, kaip esamiems ir potencialiai didesnę svorį įgyjantiems ES rinkų tiekėjams.

17 veiksmas. Maisto kodekso srityje Komisija remis akvakultūros taisyklių rengimą ir ištirs galimybę pradėti ekologiško vyno gamybos taisyklių rengimo darbą.

18 veiksmas. Komisija sustiprins ES ekologinio logotipo apsaugą trečiosiose šalyse jį registruodama jį kaip kolektyvinį prekės ženklą ir (arba) per dvišalius susitarimus.